

## ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

|                           |         |
|---------------------------|---------|
| A kiadóhivatalban átvéve: |         |
| Égőz évre                 | 18 kor. |
| Hegyedévre                | 4 "     |
| Helyben hárszer hordva:   |         |
| Égőz évre                 | 20 kor. |
| Hegyedévre                | 5 "     |
| Vidékre postán szállítva: |         |
| Égőz évre                 | 24 kor. |
| Hegyedévre                | 6 "     |

## TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelent minden nap a hét és  
húsz utáni napok kivételévelSzerkesztőség és kiadóhivatal:  
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség hirdetések visszafizetését  
vagy megfizetését nem vállalja.Hirdetések és hirdetések a  
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyenlőre árak 3 fillér.

NAGYVÁRAD, szept. 25.

## Izom és szálla.

Tisztelettel és bámulattal nézem a külföld kereskedelmét. Olyan nemzeti hadsereg a kereskedői kar, mely sem zsoldot, sem nyugdíjat nem kér, drága municziót sem kap az államtól, mégis nagyobb földeket foglal el, mint Napoleon vagy Nagy Sándor s ama földeknek nem könnyeit és kiontott véréit hozza vissza hazájába, hanem önkényt fizetett adóját, mely mellé még az adózók szimpátiáját is megnyeri.

A három vezérállam: Németország, Anglia és az Unio, bírják kereskedelmük révén az egész világot és adóztatják a maguk hasznára.

Egészséges viszonyokból nőtt ott ily nagyra a kereskedelem, az ipar emlőjén.

Mikor ezek az országok többet termeltek az ipar terén, mint a mennyihez az anyagot otthon kaphatták volna, többet mint a mennyit otthon feldolgozva elhelyezhettek volna, megindult az állam testében a nagy vérkeringés az arteria és véna, a nyers behozatal és ipari kivitel, az egészséges kereskedelem.

Ezen országokban elsőrangú nemzetgazdasági faktor a kereskedelem, mert olcsó anyagot ad az iparos kezébe, olcsó portékákkal árasztja el a hazát és millió munkását azon népekkel tartatja el, nagy tőkéit azon népektől gyűjti, kik piaczi a honi iparnak a kitűnő kereskedelem révén.

A nagy tőke aztán részint olcsóvá teszi otthon a pénzt, részint idegen államoknak papírjaiba fektetve dús kamatok által szedi a második adót idegenből — haza.

Tisztelem és bámulom e kereskedelmet s ha ennek érdekében harcol Kinában a német, Transzváiban az angol, Kubában az amerikai, teszi ezt szívesen, mert hazája és népe érdekeért harcol, új kereskedelmi pontokat víva ki, új csatornákat vág hazája számára, melyen át újabb vagyon folyik a nép felé. Ezeknél élet, erő, izom a kereskedelem, mely által jólétet szerez a nép.

Másképp van ez nálunk.

Minket szegényít a kereskedelem, mert kifelé közvetíti nyersterményeinket, a mi magában véve is baj, gyarmati helyzet s a közvetítés díját termelőinktől szedi be busásan.

Itt adóztat minket a maga számára először.

A feldolgozott nyers terményeket aztán mint ipari terméket zúditja vissza reánk s mi megfizetjük a nyers és kidolgozott áru közötti különbséget a külföldnek, és újra a közvetítői díjat a kereskedelemnek.

Nálunk a külföld hadserege a kiviteli kereskedelmünk, mely gyarmati helyzetben tart és a külföld adószedője a behozatali kereskedelem, mert az áru érték-külömbözete külföldre vándorol.

Ezért a gyönyörű hazafias munkáért aztán közvetítői díjat szed magának és ez az övé marad.

Tetszik érteni. A mi kereskedelmünk

annyt tesz, hogy más országok adószedő hivatalnokait mi fizetjük.

A mi kereskedelmünk improduktív, szennalkodásból áll. Tőlünk szívja fel a pénzt és idegenbe árasztja, nem idegenből szívja és árasztaná szét itthon, mint más országba.

Ott volt a nagy hiba, ahol a kisipar támogatása helyett, hogy nagy iparrá válhatott volna, a kereskedelmet kezdtük favorizálni, nem kis felekezeti nyomás hatása alatt. Nagy kereskedést csináltunk mielőtt lett volna mivel.

Igy pusztult aztán ki a forszírozott és mindenféle refakciák és vámkedvezményekkel ellátott, mondva csinált nagy ipar és nagy kereskedelem nyomása alatt a régi magyar ipar, így fordult a dolog annyira, hogy a kereskedelem improduktív lett, sőt káros.

Megengedik olyan gyárak építését, mely azon vidéken nagyban üzött kisipart tesz tönkre. Nem zománczó, vasöntő, selyem fonó, üveg, optikai stb. stb. gyárakat szubvencionált az állam, hanem a saját hasznát néző kereskedelem nyomása alatt, csizma gyárakat, cipőgyárakat, óriási gőzmalmokat, szövő gyárakat stb. engedélyezett, melyek megölték régi híres tímár, csizmadia, cipész, malom iparunkat és proletárrá tették az ezzel foglalkozók száz ezreit.

A mi kereskedelmünk javarészt ma is német szellemű nyelvében és közvetítésében és szinte dogma nála a magyar ipar semmibe vevése.

Iparunknak nincsen kapcsolata a ke-

## A „TISZÁNTUL” TÁRCZAJA.

## Az egész világ.

Írta: Andronicus.

Egy barátom oly boldogtalannak érezte magát, hogy már-már az öngyilkosságtól lehetett félteni. Megkérnyéztem tolokodó kérdéseimmel, hogy segíthessek rajta, ha tudok.

Kisült, (hát persze!) hogy szerelmes. Kisült, hogy az imádott leány is viszontszereti.

— Hát akkor legyetek boldogok.

— Nem lehet ám!

— Mit, a szülők ellenzik?

— Voltaképp azok sem.

— Hát?

— A világ, az egész világ ellenzi.

— Tagadom. Az egész világhoz én is hozzátartozom s nekem legkisebb kifogásom sincs összeházasodástok ellen.

— Hiszen, ha te megfordíthatnád az egész világ véleményét!

— Az ördög vigye már el azt az egész világot, hát mi baja annak veletek?

— Az egész világ azt beszéli, hogy mi nem illünk össze. En csak érdekből venném el azt a leányt, mert azt hiszem, hogy kapok vele valamit, pedig nem kapok semmit. Aztán, hogy a leány velem csak kacérkodik, de más szeret. Az a más már kompromittálta is...

— Es hát igaz mindez?

— Egy szó sem igaz belőle.

— Mit bánd akkor!

— Az egész világ mondja. Sőt írja is. Olyan anonim leveleket kapok én is, meg a szegény leány is, hogy iszonyu.

— Hívtánság, ostobaság törődni azzal az egész világgal. Most már csak azért is el kell vennem szerelmesedet.

— Lehetséges. A világ akkor olyan utálatos botrányt csinál, hogy azt nem bírjuk ki. A leánynyal már elhitették, hogy a mely napon nekem boldogító igent mer mondani, engem telepleznek mint sikkasztót és kalandort, őt

pedig kinézik minden zsurból. Nekem viszont tudomra adták, hogy eljegyzésem közhírré tételenek napján az egész világ ki fog engem nevetni s meg fog vetni, mint olyan embert, a ki pénzért mindegyre képes. Ezt sem bírni ki.

— Hát ki az a szemtelen és alávaló egész világ? Mutasd meg nekem. Vagy ne is nekem mutasd, hanem magad nézz a szemébe, fogd fölön, fricskázd fel... Azaz, nem is tudom, mi legokosabb: mit csinálj vele? Tán semmit, de a gyáva rabja se légy. Mert az mégis csak nyomoruság, hogy én a magam legszorosabban vett magándíját ne úgy intézhessem, a mint nekem tetszik, hanem hogy az egész világnak tetszik.

— Oh az egész világ igen hatalmas! Egyes ember nem dacolhat azzal. Csak tragikus hősök kísértik meg, de bele is buknak.

— Már bocsáss meg, a mi engem illet, én soha életemben rá sem gondoltam, hogy van egész világ is a világon. Tettem a mint akartam és tudtam.

## UJ ÜZLET!!

REIN JAKAB

cipő-, kalap- és  
férfi-divatruháza.

Nagyvárad, Zöldfa-utca, „Zöldfa” szálloda.

A város rohamos fejlődése szükségessé tette, hogy az európai nagyvárosok mintájára **cipő-, kalap- és férfi divatcikkeiben különlegességi üzletet** rendezzek be, hol mindennemű férfi divatcikkeket a legszébb és legelegánsabb kivitelben kaphatók. — *Férfi ingek, gallérok, kékeltők, harisnyák, sítábotok, kalapok, férfi-, női- és gyermek lábbelik, pipere cikkek* stb. óriási nagy választékban. — A n. é. közönség minden rétege, üzletemben oly kiszolgálást nyer **tartós, divatos, finom és elegáns** áruim beszerzése mellett, hogy rövid idő alatt megvalósulva láthatom azon reményemet, hogy az egész városban a hálás közönség megjutalmazza törekvésemet azzal, hogy egyik a másiknak fogja ajánlani:

Vásároljunk Rein Jakabnál, mert ott hallatlan olcsó, jó, szép és elegáns minden.

**Meglepetés! 8000 darab mintanyak-kendőt osztok széjjel.**

Szíves látogatást kér tisztelettel **REIN JAKAB.**

reskedelemmel. Iparosaink nem érnek rá kereskedők lenni, piacuk mindössze a heti piac és kereskedelmünk nem szorult az iparosokra, kerít máshonnan portékát.

Addig míg ipar és kereskedelem összekötve nincs, addig míg export kereskedéssé nem válik, addig míg szennál kereskedelem van, nem nemzetgazdasági faktor, csak gseft, melytől nem a haza, hanem csak a gseftelők jóléte függ.

Ezideig csak a föld és annak termése, csak a kisipar az, mely tart bennünket, melynek jó sorsa közös magyar jó sors, pusztulása közös magyar pusztulás, azért erre kell a kormánynak a legszélsőbb rendszabályokkal is gondot viselni.

Váljék testünkkel artériánk és vénáinkká a kereskedelem mint a külföldön, akkor követelhet nemcsak refakciát, de ha kell vért és harcot is érkei mellett, de még csak szálla testünkben, addig ne csodálkozzék ha felgennyed körülte a test s ellenszenv veszi körül.

Másutt élet a kereskedelem, erő és izom a haza testében, nálunk szálla, nem az irigység szemében, hanem az élő test szívében.

P-y.

### A kiegyezési tárgyalások.

Bécsből táviratozzák: Ma délelőtt 11 órakor folytatták a kiegyezés és az autonóm vámtarifa dolgában a közös miniszteri értekezletet. A tanácskozások előreláthatólag az egész napot igénybe veszik s nem bizonyos, vajjon nem fognak-e a holnapi napra is kiterjedni. A közös miniszteri értekezletet megelőzőleg a magyar miniszterek tanácskozást tartottak szakelődökkel.

### Szociálisták a vámtarifa ellen.

Bebel, a német szociálisták vezére, Nürnbergben egy gyűlésen bejelentette az obstrukciót a vámtarifajavaslat ellen. Azt is kijelentette, hogy a legközelebbi birodalmi gyűlési

választások alkalmával a vámtarifa lesz a jelző a választási harcban. Mindez bizonyítja azt, hogy a javaslat sorsa meg van pecsételve. Nem kell az sem a jobb, sem a baloldálnak. Az agrár szabadelvűnek tartja, a liberálisok pedig agrárnak. Ily körülmények között a kormánynak nehéz valamelyes kompromisszumot létesíteni. A harc a gabonavámok körül folyik. A kormány javaslata 5 márkás vámot szab meg, míg az agráriusok és konzervatívek 7 márkás vámot követelnek. A szabadelvűeknek és szociálistáknak az 5 márka is sok. Ők legfeljebb 3 márkás buzavámokat akarnak.

### A pápa és a magyar kath. pedagógusok.

— Dr. Steinberger Ferenc beszéde. —

Érdekes kis füzetet kaptunk tegnap. Az a minden részletében sikerült szép beszéd van ebben a füzetben, a melylyel Dr. Steinberger Ferenc nagyváradi apátkanonok a magyar kath. tanítók országos bizottságának jubileumi ünnepét megnyitotta. Örvendünk rajta, hogy e klasszikus szépségekben gazdag megnyitóbeszéd nyomtatásban, külön füzetben megjelent: érdekes, hogy minél szélesebb körben megismerjék.

A beszéd java része a kath. tanügy munkásainak szól, megismerhetik belőle Szentséges Atyánknak pedagógiai elveit, melyeket Steinberger kanonok a pápa körleveleiből állított össze. De a beszédnek bevezető része szól minden magyar katolikusnak. Ismertetés helyett itt közöljük ezt az igazán szép részletet egész terjedelmében:

Ne érjen gáncs bennünket, katolikusokat semmiféle oldalról azért, hogy tekintetünk, érzésünk Róma felé fordul. Szívünk össze van forrva Rómával, nem mint egy idegen nemzet államiságának gőczpontjával, hanem mint a pápaság székhelyével.

*Róma nekünk, katolikusoknak nem idegen hatalom.*

Az egyház isteni alapítójának, Jézus Krisztusnak mindenható akarata a pápaságot tette azon sziklává, melyen egyházának időtlen időig állania kell, viharokban és szélsőségekben egyformán rendületlenül. Két ezer év fanatizmusa és gyűlölete ezt a sziklát próbálta szétördelni, hogy fölülte összeomoljék az egyház.

Nincs intézmény széles e világon, melyet oly rémítő támadások, folytonos ostromok értek volna, mint a miényeket átélte a pápaság. Harminez falálraitól nyit meg a pápák fényes dinasztiáját. A bakók kezei alatt elvértettek után következőknek is bőven kiutott a megpróbáltatásokból. Sokan fogságba hurczoltattak vagy számkivetésbe mentek, másokra megaláztatások, metsző keservek és mérhetetlen erőszakoskodások zúdultak szakadatlanul. Utjok a Kálvária útja volt, mint az édes Üdvözítőé.

Mégis az idő meg nem örölte, ellenséges hatalom el nem pusztíthatta a pápaságot, mert isteni kéz alapította, mert a pápaság nélkül nincs egyház. Róma a katolicizmus középpontja. Innen sugárzik ki a vallási élet minden melege és ereje. A ki e középpont körén kívül esik, az kívül esik az egyházon. A hol Peter, ott az egyház. A hol nincs Péter, ott nincs egyház.

*Az egyház isteni alkotmányán emberi kéz semmit sem változtathat.*

Az egyház isteni szervezete szerint tehát: katolikus hívő és pápa oly szoros egységben élnek, mint a hogy az élő fán a lombok és a törzs nem lehetnek elvála egymástól. A ki Rómától elzárja szívét, lelkét, az lehet deista, atheista, mohamedán, mormon, vagy bármiféle felekezetű, de nem lehet katolikus. A falevél nem szakadhat el a törzstől, mert elszárad; a katolikus ember nem szakadhat el a pápától, mert megszűnt katolikus lenni.

A vallásszabadság mai híres korszakában tehát valóságos anakronizmus: azért hibáztatni bennünket, hogy mi a mi hitelveink szerint akarunk háborítatlanul élni és a legszentebb kötelekben maradni Rómával.

Mi vagy léteznünk a pápával benső összeköttetésben, vagy megszűnünk katolikusok lenni.

Róma nekünk nem idegen hatalom. Nem kisebb ember mondta ezt, mint az a nagy diplomata, a híres vaskanczellár, Bismarck, aki érczkarjával valamikor ugyancsak ostromolta az egyházat és a ki éppen ezért ebben a kérdésben nem vádolható elfogultsággal. Ez a nagy elme a kulturharc árán megértvén: mi a katolicizmus és benne a pápa, így szólt: »Ha én katolikus volnék, nem tekintém a pápaságot valami külföldinek. Németország katolikusainak a pápaság bizonyára nem valami külföldi intézmény.«

Az állami mindenhatóság és a nemzeti függetlenség eme legtipikusabb személysítőjének nyilatkozata után elnémulhatnának azok, a kik az állami szuverénitásra való féltékenyséjükben untalan szemükre vetik a tőlük ide-

— Botránkozik is rajtad az egész világ.  
— Botránkozik? Hát pukkadjon meg a botránkozástól! — Én, köszönöm, jól érzem magamat.

— Vigyázz! Majd bosszút áll rajtad az egész világ, a mikor nem is képzéled. Egy-szerre úgy éleztél, hogy a füled se látszik ki a rágalmából. Még hozzá te, a ki nem is figyelsz az egész világra, a ki nem is sejtéd, hol lesegrád, hol és mint ássa jó hírednek a vermet, tiltakozni, védekezni sem tudhatsz. Az ilyen ember, hogy és hogyan nem, hova tovább, mindjobban kikopik a közszerelemből, közbecsülésből. Nem népszerű, sőt általános csendes bojkott alatt van. Hiába dolgozik, hiába értékes egyén, — sikere, becsé nincs. Mindenben mellőzik. Gáncsot vetnek neki mindenütt... Végül ámul-bámul rajta, milyen elhibázott, zsák-utczába jutott erőlködés csak az egész élete s mennyire elébe vágtak azok a tehetségtelen, gyáva, jámbor semmik, a kik mindig csak a t mérték megtenni, a mit az egész világ helyeselt.

— Ohó boldogtalan szerelmes barátom, így vagyunk? Te az egész világ helyeslését fontosabbnak véled, mint szerelmedet. Hát igazad lehet és jól van. De akkor aztán ne nyafogj, ne panaszkodjál s ne légy boldogtalan. Boldogtalan az egész világ!... Hanem végre is lássunk tisztán. Mielőtt végképp lemondasz szerelmedről, bizonyosodjunk meg róla: csakugyan kívánja-e az egész világ?

Boldogtalan barátom belátta beszédem bölcsességét. Neki indultunk tehát, hogy megkeressük és megkérdézzük szemtől-szemben az egész világot.

Kerestük éjjel-nappal mindenütt, a hol csak emberek láttak s a hol csak valamelyest tudtak az én boldogtalan barátomról és boldogtalan szerelméről. Kiméletesen, okosan, ravaszul kivettük mindenki szívatát: van-e valami kifogása a két szerető szív frigyé ellen? Nincs, nincs, nincs... Részt vett-e azokban a czudar beszédekben és firkákban, a mikkel ez egypár szegény szerelmezt igyekszik szerencsétlenné tenni az egész világ? — Isten mentsen! Soha nem is hallott azokból egy betűt sem. Vagy tán hallott, de mitsém adott rá. Mert hiszen kiről nincs hitvány pletyka és ki ad még arra valamit.

Szóval, agyonnyomoztuk és faggattuk az egész világot, de sehogysem találtunk meg azt az egész világot, melynek hatalmától boldogtalan barátom oly igen rettegett.

— Lárod, te boldogtalan csacsi, — mondtam neki égül — az egész világ és az egész világon nincs sehol. Az egész világ csak a kislelkek gyávaságának képzelt réme, sem i más.

Már-már úgy látszott, hogy barátom teljesen kigyógyul az egész világtól való féltelméből s merni fog a maga szíve és izlése szerint. Am egy este sápadtan, dult arczczal, fehér

plastronban s fekete smokingban rohant be hozzám.

— Megvan az egész világ! — lihegé. — Kérlek, gyere velem, s meglátod saját szeméiddel, meghallhatod saját füleiddel.

Kiváncsi izgatottság fogott el, mentem szívesen. Kocsin hajtottunk egy ház elé, melynek egy sor ablaka fényesen világított az utcára. A kapuba egyszerre nyomultunk be egy czukrász-legénynyel, a ki egy dézsa fagyaltot hozott a vállán.

Aha, ebben a házban zsúr van! Mindig megismerem ezt a fagyalt-dézsás czukrász-legényről.

Mi éppen abba a lakásba mentünk fel az első lépcsőn, a hová ez a legény a másodikon.

B-jutottunk a zsurba. Egy szobában férfiak szivaroztak, unatkoztak, kissé politizáltak s leginkább azon töprekedtek, hogy lehetne innen hamarosan megszökni.

Egy másik szobában valaki keringőt játszott a zongorán és néhány monoklis ifjú ember bosszont próbálgatott néhány csinos leánnyal.

A harmadik szobában még fiatal, de már nem éppen kivétel nélkül fiatal urók üldögéltek. Többnyire sárgára volt festve a hajuk, csillogtak a gyémánt-butonjaik s többnyire kesztyűbe öltötték a karjukat, nem tudván mit kezdeni. Elszántan vártak valamely témára,

gennek minősített hatalommal való érintkezésünket és előtte való meghódolástunkat.

*A pápaság sohasem rejtett magában veszélyt az államok függetlenségére, a nemzetek alkotmányos szabadságára.* A pápaság a nemzetek jogainak bátor védője, a fjedelmi tekintély erős támasza.

A pápai szék a szabad szó trónja marad minden időre, melynek hangját el nem némítja erőszak és szenvedély; mely a társadalom tévelyeit nyíltan kárkoztatja, veszélyeit aggodva jelzi és a mely biztosítani fogja minden támadás ellen az igazságot, a jogosságot és szabadságot a megvédelmezettek tapsai között.

A pápaságot az *erkölcsi világrend bástyájául* építette bele az Isten az emberi társadalomba.

A nemzeteknek örvendeniök kell, hogy van egy elnémíthatatlan ajak, mely a szuverénnek is, ha kezét emelnek a nemzetek legfőbb kincseire, rendíthetetlen bátorsággal mondja meg, hogy az igazság, a jog, a szabadság rovására senkinek sem adatott hatalom. Nagy megnyugvást találhatnak az államfők a pápaság létezésében, mert a forradalmi szellemmel a harcot csak ez az intézmény veheti föl sikerrel.

Különösen hazánk más vallású polgárai vehetik legkevésbé zokon, hogy szívünk össze-forrott a katolicizmus középpontjával, Rómával. A mióta az isteni Gondviselés jószágából nemzetünk élete egybekapcsolódott a pápaság intézményével, ezen 900 éves egyfűttetés hosszú ideje alatt *mikor tört Róma a magyar nemzet függetlensége ellen? Róma ajándékoszt a magyar szent koronát*, nemzeti önállóságunk e magasztos jelvényét a nemzetnek. Duló csaták idején oldalunk mellé állt fegyveres erővel vagy fejedelmi pénzadományaival. A béke napjaiban a nemzeti összetörmölés nagy munkáját bölcs tanácsaival és isteni tanításának összeolvasztó erejével segítette elő. A pápaságnak Magyarországra iránt érzett meleg rokonszenvét a legilletékesebb ajak dokumentálja, XIII. Leo pápánk, ki 1896-ban így szólt a magyar püspökökhöz: *»Vegye tudomásul a nemes magyar nemzet, hogy az apostoli szék hatalmára és kegyelmére biztosan számíthat és köteles számítani, mert ez a szék sohasem fog megfedkezni a magyar nemzet által a kath. vallás ügyében viselt dicső dolgokról és anyai gondoskodását, szerető vonzódását föntartja és fűnn fogja tartani mindenha«.*

*Igaz barátja, bölcs tanácsadója, hű szövetségese* volt minden időben a pápaság a magyar nemzetnek. Nagyon természetes tehát ezen a czímen is, a magyar katolikusok törhetetlen ragaszkodása a Szeantszékhöz.

Vagy talán az az emberi szív oly szűk, hogy abban a magyar nemzetnek és Rómának szeretete együttesen meg nem fér? *Meghül-e bennünk a magyar szent haza szeretete, ha szívünk az egyház fejéhez is ragaszkodik?*

Szóljatok ti, nagy fiai a magyar hazának, szólj nagy Hunyadyok, Tomory, *»bűszke vezér«* és ti, többi püspökök, kik omló véretekkel festettétek Mohács gyászos mezejét, kiknek szíve azonban össze volt forrva Rómával, szóljatok mindnyájan: nem lobogott-e magasán lelketekben a hazaszeretet szent lángja?

Vagy kérdem önöket, magyar hitsorsosaimat, hogy ez a föld, melyen élünk és halunk kell, nem oly kedves és drága az önök szívének, mint azoknak, a kik a hazaszeretetet a maguk részére foglalják le?

*Nem kell féltetni a hazaszeretetet Rómától. Nem kozmopolitásra, hanem hazaszeretetre oktat bennünket a mi sz. aggastyánunk, XIII. Leo pápa.*

A természet is arra kötelez, hogy *»különös szeretettel visellessünk azon ország iránt, melyben születünk és neveltünk, úgy, hogy minden jóra való honpolgár hazáját nem csak védeni köteles, hanem érte, ha kell, meghalni is kész.* Így szólott a Szentatya a ker. polgárok főbb kötelességeiről 1890-ben kiadott apostoli körlevelében. Majd a magyar püspöki karhoz 1896-ban ezeket mondotta: *»Lehetetlen, hogy igaz hazaszeretettel bíró polgár legyen az, a kit a közös haza becsülete nem érint s a kinek az ősök dicső tetteinek nyilvános ünneplése hatalmas buzdításul nem szolgál a követésre.«*

Törököt verő hőseink nem szólhattak volna szebben és melegebben a hazáról, mint a hogy bennünket oktat hazaszeretetre a mi római pápánk.

Hazánk érdeke nemcsak nem tiltja, hanem egyenesen parancsolja, hogy a magyar nemzet ezen leghűségesebb szövetségeseivel, legönzetlenebb barátjaival a hagyományos kapcsolatot, melyet kilencszáz év viszonyosságai létesítettek, ne lazítsuk, hanem minél szorosabbra fűzzük.

#### TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 óráig fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Okt. 19-20. Iparosok országos kongresszusa.

**Kérjük azon tisztelt előfizetőinket, kik hátralékban vannak, hogy előfizetéseiket hozzáuk juttatni sziveskedjenek.**

## A kereskedelmi iskola igazgatójának ügye.

Foglalkoztunk azzal az antiszemita heccz színében feltűntetett ügyvel, amelyet egyik helyi újság hozott felszínre, a nagyváradi kereskedelmi iskola érdemes igazgatójának meghurcolására.

Ez ügyben az iskola felügyelősége vizsgálatot indított, amely teljesen rehabilitálja a megtámadott igazgatót s a tanári kar gyenge védelme s Ady E. visszaszívása után teljes elégtételt nyújt neki. A vizsgálatból folyólag a következők közlésére kértük fel:

A Nagyváradi Felső Kereskedelmi Iskolát fenntartó Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok iskolabizottsága a Nagyváradi Napló 213-ik számában ez iskola igazgatója, dr. Kováts S. János ellen antiszemita iskolai igazgató czím alatt megjelent azon vádat, hogy az iskola kebelében működő Ifjúsági Segítő Egyesület ez idei tisztújítása után az igazgató az osztályokban megjelent s ott kijelentette volna, hogy *»nem tür meg tisztán zsidó tisztit kart és ezért az együletet feloszlatja«*, továbbá, hogy *»az egyület tényleg feloszlatta«* — a vádló cikke által feiriasztott közönség megnyugtatósa érdekében vizsgálat tárgyává tette és a következőket konstatálta:

Az Ifjúsági Segítő Egyesületet dr. Kováts S. János igazgató itteni működésének első évében már, vagyis az 1899-900-iki tanév első hónapjaiban szervezte és alapította meg. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter által jóváhagyott alapszabályok 18. §-a szerint az egyesület feloszlása felett csakis a közgyűlés határozhat nem az iskola igazgatója. A feloszlásra vonatkozó vád tehát már ezen oknál fogva is nélkülöz minden alapot; de az iskolabizottság konstatálta is, hogy az egyesület feloszlata nincs, hanem tényleg tovább működik.

Konstatálta továbbá, hogy f. hó 15-én történt meg az Ifjúsági Segítő Egyesület tisztit karának és választmányának a választása; a választás után néhány keresztény tanuló azzal a panaszzsal fordult az igazgatóhoz, hogy a választáskor a keresztény tanulókat észrevehetőleg szándékosan mellőzték. Az igazgató a választás eredményéből, — mely szerint a tisztikar és választmány 14 tagja között csupán két keresztény tanuló van, holott az iskola 118 tanulója közül 47 keresztény, — a panasza alapos voltának lehetőségét látván, másnap szóvá tette a dolgot a felső osztályban s a tanulók elé tárta azon veszélyeket, melyek a társada-

melyről beszélhetnének. Amde e generáció még a női felsőbb oktatás reformja előtt nevezkedett s így sem az irodalom, sem a színkép, sem egyéb efféle könnyebb tudomány ezeknek még témát nem ad. Ime, gondolám, nem is azért kellene az újabb jobb leányiskolák, hogy csupa doktort csináljanak leányainkból, hanem hogy ezek már tudjanak majd dan miről fecsegni a zsurokon.

E témátlan szép asszonytársaságban barátom megrántá kabátom szárnyát.

— Az egész világ küszöbén vagyunk!

Magam is sejtettem. A témátlan s mégis fecsegésre gyűlt asszonyoknak teát hordtak körül. Egyelőre piros szájacskáik ezzel voltak elfoglalva. Közben a sandwicheket épp oly könnyedén harapdálták és rágták, mintha az mind a mások hírneve, becsülete és boldogsága volna.

De az igazi egész világ még egy szobával beljebb volt. Hogy úgy mondjam, ez a szépasszonyos szalon csak a kereskedés, a piacz, a forgalombahozás helye; míg egy szobával beljebb, az már a termelés helye, a műhely, a gyár. Ott készült minden, amit az egész világ hisz, tud, mond, hall, lát, elítél, akar, nem akar és ellenéz. Onnan hajítják ki a rágni való konzervokat, a többé-kevésbé szép, de általában sárgára festett haju asszonyoknak.

Oda, abba a boszorkány-konyhába, észrevétlenül sompolyogtunk be, hogy kiéshessük titkait. Elbujtunk az ablakmélyedésbe a fűg-

göny mögé s kényelmesen láttuk, hallottuk a munkában levő egész világot.

Nos: az egész világ mindössze is öt igen csunya és kellemetlen vén asszony. Csunya hamis fogoruk van, mert az igazi a távollevőkön való örökös rágódásban, már rég elkopott. E sötét selyemruhákban feszülő kietleneknek kávéasztal volt terítve. A körül ültek és csikorgó mosolylyal gyártották a lehető legbecstelenebb rágalmakat, a legostobább pletykákat s a legmegvetendőbb ítéleteket.

Kiről? — Mindenkiről, aki akkor ott nem volt jelen. Sőt rólam is, akiről nem tudták, hogy jelen vagyok. Boldogtalan barátomról és szerelmeséről is. Es önről is, nyájas olvasóm. Ne képzelje, hogy ön megmenekült, azért, mert lelkiismerete tisztább, mint a frissen esett hó Diana templomán. Semmi sem szent és minden semmi ennek az egész világnak.

Boldogtalan barátom szomorú diadallal mondá nekem, mikor már megint kijöttünk a zsuros házból:

— Hát ugy-e, hogy mégis van egész világ és rettenő annak a hatalma?

— Vannai van, bár lenni nincs — feleltem régi életem rejtett bölcsességgel. — Az az utálatos öt vénasszony, az, fájdalom, tagadhatatlan tény. Ezekkel szemben már Könyves Kálmán király hibázta el a dolgot, mikor a boszorkányok létezését tagadta s üldözésüknek útját

vágta. Tény továbbá, hogy a mit ez az öt vénasszony egész világ kotyvaszt, azt azok a fiatalabb zsuros sárgahaju egész-világék is tovább adják s terjesztik. De mindez az egész világ csak a régi rossz nőnevelésnek immár fogyó és fonyadó gyümölcse. A mint a tanulatlan, mihez sem tudó, felületes, tehát társaságban kizárólag pletykára utalt nőnemzedékek kivésnek, ennek az egész világnak vége. Mert lehetetlen, hogy a jól, komolyan iskolázott, tanult, művelt női lelkeket valami nemesebb, magasabb beszéd tárgy ne érdekelje jobban, mint ez alacsony, buta és szünet nélkül való rágódás a távollevők jó hírnevén. Ezt a művelt, emelkedett, tanult nők izlése teljesen át fogja engedni a felcziczomázott nőstény páviánoknak. Es akkor a cziczomás nőstény páviánok lesznek az egész világ.

— Ez mind elmélet, — mondá barátom — de a valóság az, hogy a czudar egész világnak mégis nagy hatalma van feletünk.

— Felettem nincs, mert nem ismerem el. Miattam beszélhet akármit az egész világ. En már csak azt cselekszem, a mi magamnak tetszik s nem azt, a mi annak az öt vénasszonynak. Mert öt vénasszony, sőt csak három vénasszony, néha csupán egyetlenegy vénasszony — az egész világ.

lomra bekövetkezhetnek, ha a polgárokat eljárásukban felekezeti szempontok vezetik, mert az csak szétvonást és bomlasztást idéz elő — s felhívta a tanulókat, hogy nemcsak addig, míg az iskola fennhatósága alatt állanak, hanem még akkor is, ha majdan az életben fogják gyakorolni polgári jogukat, soha se vezettessék magukat felekezeti szempontoktól, s ekkor az izraelita tanulóknak különösen szívükre kötötte, hogy mivel éppen az izraeliták vannak legjobban kitéve a félreértéseknek, soha se hajoljanak exclusivitásra, mert ez szűli és terjeszti az antiszemitizmust, a minek aztán ők vallják kárát. Ezért komolyan elítélte a Segítő Egyesület tiszti karának megválasztásakor követelt eljárásukat, határozottan kijelentvén, hogy nem tűr meg sem a tanintézetben, sem a Segítő Egyesületben bármilyenféle felekezeti irányzatot.

Miután ezen tények konstataciója lettek; — miután az iskolabizottságnak dr. Kovács S. János igazgató úr itteni működésének lefolyt 3 éve alatt gyakran volt alkalma meggyőződnie arról, hogy eljárását felekezeti irányzat soha sem vezette és hogy felekezeti megkülönböztetés nélkül egy formán szívén hordja a tanulókat boldogulását s miután a vád tárgyát képező eljárását is az iskolabizottság teljesen korrektnek tartja; kijelenti az iskolabizottság, hogy a Nagyvárad Felső Kereskedelmi Iskolában működő Ifjúsági Segítő Egyesület tiszti karának megválasztása ügyében dr. Kovács S. János igazgató által követelt eljárást teljes egészében helyesli s magáévá teszi s ezért biztosítja igazgatót eszoritlanul bizalmáról és változatlan tiszteletéről.

Egyben mély sajnálatát fejezi ki a felett, hogy a helybeli sajtó egy része rendszeren a hallottakat talán meg sem értő vagy elferdítő nem éppen szabályszerű magaviseletű tanulók esetleg közvetlen tudomással nem bíró szülei egyoldalú sugalmazására, minden pedagógiai tekintetek figyelmen kívül hagyásával szembe állítja a tanulót a tanári karral vagy ennek egyik-másik tagjával, megaláztatván ezzel a szükséges iskolai fegyelmet és csökkentvén a tanulóknak tanáraik iránti kötelező tiszteletét.

Ezzel fogva az iskolabizottság jelen határozatnak nyilvánosságra hozatala után tisztelettel fölkéri a sajtó összes munkásait, hogy a Nagyvárad Felső Kereskedelmi iskola felvirágzása érdekében, — a mely iskolát nem felekezeti jellegű testületek és hatóságok tartanak fenn és segínyeznek, a jövőben ne engednek magokat egyoldalú, sokszor irányzatot informáló által félrevezető, hanem szíveskedjenek más oldalról is kikérő felvilágosítás által a valót kipuhatolni és megállapítani, mert csak így szolgálják helyesen és jól a közérdeket.

Miről Dr. Kovács S. János igazgató jegyzőkönyvi kivonaton értesítendő, a helybeli lapok pedig ezen határozatnak közlésére felkérőndők.

Nagyváradon, 1902. szeptember 25-én.

Váradai Mór,  
jegyző.

Dr. Hoványi Géza,  
iskolabizottsági elnök.

## UJDONSAGOK.

\* **Kerületi gyűlés.** A nagyvárad-központi esperesi kerület papsága tegnap tartotta őszi gyűlését a várad-velencei plébánián. A gyűlésen részt vettek *Dencs János*, tb. kanonok, kerületi esperes, *Gabriely Lajos*, dr. *Vucskics Gyula*, *Richter Jenő* és *Gresinczky Antal* plébánosok, *Makucz Ernő*, zárdalelkész, *Pálffy Béla* hittanár, *Heilinger József* tanulmányi felügyelő, *Serty Viktor*, *Kovács József* és *Kampell József*, s. lelkészek. A kerületi papság előbb a templomba vonult, hol *Gabriely L.* plébános misézett, majd a plébánia épületbe vonultak, hol kezdetét vette a gyűlés, melyen *Dencs János* esperes elnökölt. A gyűlés mindenek előtt őszintén érzett fájdalmát fejezte ki a veszteség fölött, mely az egyházmegyét bi-boros főpásztorunk halálával érte. Fájdalmukat megörökítik a jegyzőkönyvben. Ezután elhatá-

rozták, hogy jegyzőkönyvileg üdvözlék *Vinkler József* káptalani helynököt, ki a vele járó fadradságra, felelősségre és magas korára nem tekintve nehéz körülmények között átvette a megye kormányzását, mi nagy megnyugtatót nyújt a kerület s az egész egyházmegye papságának. A folyó ügyek elintézése után élvezettel hallgatták *Kampell József* felolvasását, melyben érdekesen fejtegette a papság szociális teendőit különös tekintettel népünk bajaira s a modern társadalmi viszonyokra. Majd a kath. egyleti és hitélet fontosabb ügyeiről tanácskoztak. A gyűlés befejeztével a kerületi papság *Gabriely L.* plébánosnak volt szívesen látott vendége, mely alkalommal számos kedélyes és szellemes pohárköszöntő hangzott el.

\* **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter *Tátray Kálmán* nagyvárad kir. törvényszéki aljegyzőt a nagyvárad kir. ügyészséghez ügyészségi megbízottá kinevezte.

\* **A 100 koronás bankjegyek kibocsátása.** Az Osztrák-magyar bank főtanácsának tegnap lovag *Bilinski* kormányzó elnöke alatt *Budapest* tartott ülésén *Pranger* udvari tanácsos vezértitkár tüzetes jelentést tett a bank és a pénztár helyzetéről. A főtanács tudomásul vette a jelentést és azután elhatározta, hogy a 100 koronás bankjegyek kibocsátását ez évi október 20-án kezdi meg; evvel egyidejűleg történik majd a 100 forintos jegyek be-kívánása és bevonása is. Végül felhatalmazták az üzletvezetőséget, hogy az aranyváltó-ár-folyamok mindenkor állásához képest a külföldi és kereskedelmi aranyérmek megvételére vonatkozó banktarifa tételét felemelje, illetőleg leszállítsa.

\* **A bihari ev. ref. egyházmegye közgyűlése.** Tegnap tartotta a bihari ev. ref. egyházmegye rendes közgyűlését. E gyűléseknek már év k óta az egyházmegye kitűnő főgondnokának: *Ritoók Zsigmond*nak magas beszédei kölcsönöznek érdekességet. Az idén is rámutatott az orvoslandó bajokra, kijelölte az irányt a jövő munkásságra, s ilyen irányban konkrét indítványt is tett, mit a közgyűlés egyhangulag el is fogadott. Az ősz egyházgondnok beszéde elején meghatottan jelentette többi tisztársával együtt lemondását s abbéli meggyőződését nyilvánította, hogy az ő helyére alkalmasabb, fiatalabb embert válasszon a közgyűlés, mert bár utolsó lehetőségig óhajta egyházát szolgálni, de úgy érzi, hogy az ő fogyó erői nem lesznek elegendők egyházmegyéjének jövőbeni irányítására. Természetesen e nyilatkozatot a közgyűlés általános ellentmondása követte s egyhangulag választották főgondnokká ismét *Ritoók Zsigmond*ot. Ezután *Ritoók Zsigmond* emlékedett szólásra s beszéde elején arra a tarthatatlan állapotra hívta fel a közgyűlés figyelmét, hogy a tatárosi és lessi missióhoz tartozó fiók egyházak területén mintegy 2500 ev. ref. hívő lelkesíti gondozásban nem részesül, ezt pedig nem nézheti közönnnyel az egyházmegye, mert azok a helyeken nemcsak az ev. ref. vallást, de a magyar fejt is elnyelik lassanként a nemzetiségek. Eppen ezért indítványozta *Tataroson* és *Lessen* két új lelkesíti állás felállítását, s hogy az egyházmegye e helyeken állami iskolák felállítását sürgesse. Jövőre tennivalónak jelölte ki a képezdék szervezését. *Ritoók* beszédét általános helyeslés követte. Ezután apróbb folyó ügyek elintézésére került a sor.

\* **Uj fémvegyület.** Az „American Manufacturer” jelenti, hogy egy amerikai vegyész a nickel és acél egy új vegyületét fedezte fel, melynek az a sajátossága, hogy hő hatásának kitéve nem terjed ki, vagy legalább is kis mérvben. E felfedezés következményei kiszámíthatatlanok lehetnek, mert ezzel fel van fedezve az eszményi fém a robbanthatatlan kazánok, nemkülönben a hajszálai pontossággal működő műszerek, kronometerek és egyéb tudományos műszerek számára is.

\* **Dessewffy püspök pásztorlevele.** Tegnap kaptuk meg *Dessewffy* püspök pásztorlevelét a temesvári milleniumi templom búcsujáró helye tárgyában. A pásztorlevél kiemeli, hogy a Magyarország Védasszonyának szentelt templom legyen a búcsujáró, a hol a hívek a haza iránti szeretetben és ragaszkodásban erősödjenek, ama szeretetben, mely törhetetlenül dolgozik, tűr, szenved és szükség esetén vérét ontja azért az országért, a melyet őseink vértükkel megszereztek és fentartottak, a mely bennünket ápol, fenntart és majdan elődeinkkel egyetemben halandó porainkat be fogja takarni. Mária országát most nem támadja külellenség, de Mária kertje mégis hervad. Apáink erkölcsi tündeznek, vihart vetünk és vihart aratánk. Szükséges, hogy Védasszonyunkhoz segélyért forduljunk, és az iránta való tiszteletet a magyar haza iránti szeretettel összekapcsoljuk, mert a ki Magyarország Védasszonyát őszintén szereti, e szeretetet országára és népére is alkalmazza. — Temesvárt általános az a nézet, hogy a pásztorlevél éle a pangó izgatások ellen fordul.

\* **Az Osztrák-magyar bank kormányzója** lovag *Bilinski* a főtanácsnak budapesti ülésén a magyarországi fióktételek látogatására indul s valószínűleg a nagyvárad fióktételeit is meg fogja látogatni.

\* **Elillant a lóval együtt.** Egyik Rózsa Sándor korabeli betyár-nótában van kifejezve, hogy a szegény legény nemcsak megszökik, hanem lovat is lop maga alá, akivel bejárja az országot, még sem éri utól a zsandár. Most egy borotvált képű lovász cselekedett ilyen módon. Rákospalotáról gr. Pejacsevicsztől megugrott a lovásza, valami Moser N. nevű német. Ugy ellovagolt egy értékes telivér lovon, hogy ma is keresik az ipsét, vagy inkább a lovat. A napokban Bihar Mező Keresztes községében járt a német a lóval, de mielőtt a csendőr rátehetné volna kezét, tovább galoppirozott. Most körözni fogják s mire az összes fősolgabírák megkapják az értesítést, már jó messzire lesz a lovász.

\* **Névmagyarítás.** A belügyminiszter megengedte, hogy *Zmugg Simon* és fia nagyvárad lakosok vezetéknévüket Lukácsra változtassák.

\* **Lopás a vasúton.** Kellmetlen kalandja volt tegnapelőtt Főnagy Ödön szabadkai vas-kereskedőnek. Hazafelé igyekezett vasúton és utközben valamelyik utitársa klopolt tárczáját, melyben 2200 korona volt. A pénztől megfosztott kereskedő egy 25 évesnek látszó szőke haju zömök természetű egyént gyanúsít a lopás elkövetésével és sürgőnyleg kereste meg rendőrségünket az egyén sürgős letartóztatása iránt.

\* **Vásári tolvajok.** Nagyhalmágyon e hó 19-én tartott országos vásár után *Lupulesz György* s *András* és két várad csavargó kinézésű egyén *Triffa* éjjeli őrnőz tértek beszállásra. Mikor reggel a két *Lupulesz* felébredt, a Váradról kirándult két kétes alaknak csak a helyét találták. Majd ruhájuk zsebeinek kutatásához láttak és ekkor írt ki, hogy a két ismeretlen egyénnel együtt *Lupulesz*eknek 490 korona pénzük is eltűnt. *Lupulesz*ek jelentést tettek az esetről a csendőrségnek, melynek megkeresésére a várad rendőrség megindította a nyomozást.

\* **Kirabolt templom.** A szentkúti templomot az éjjel ismeretlen tettesek kirabolták. A tolvajok elvitték a szentségartókat és a perselyeket is felpróbálták feszíteni, de ez nem sikerült nekik. A tetteseket erőlyesen nyomozzák, miben a nép maga is segélyre van a hatóságoknak, mert a nép között nagy felháborodást okozott a gaztett.

\* **Az Oberbauer-czég kitüntetése.** Egyházi ruhák, szerek, zászlók s más effélék készítése régebben nagyon el volt hanyagolva Magyarországon. Ha zárdák nem lettek volna a legközségebb miseruháért is Bécsbe kellett volna menni. Ujabbán több egyházi műintézet és gyár keletkezett, melyek közt műizlés és szoliditás dolgában kiválik a budapesti **Oberbauer-czég**, mely József főhercegnek és a budapesti Oltár-egyletnek szállítója. Most a **váci oltáregyletnek** is szállítója lett, miről e kitüntető megbízó levél tanuskodik:

OBERBAUER A. utóda  
egyházi szerek és zászlók gyárának

Budapest.

IV. Váci-utca 17. sz.

Tekintetes Uram!

Igen boldognak érzem magamat, hogy szerencsém van közölni Tekintetességeddel Ő Meltóságának gróf Csáky Károly Emánuel váci megyés püspök urnak azon magas kitüntető kegyét, hogy f. hó 18-án tartott váci oltáregyleti választmányi gyűlésen azon figyelemért, amelyet Tekintetességed az egylet megrendeléseiről iránt mindenkor tanusítani sziveskedett s amely egy a keimék finomsága, mint a kidolgozás pontosságában nyilvánult — Ő Meltósága az egész választmány általános hozzájárulása mellett Tekintetességed nagynevű czégét a váci központi és egyházmegyei Oltáregylet szállítójává kinevezni méltóztatott.

Amidőn ezen kitüntetésről Tekintetességed Ő Meltósága a megyés Főpásztor és a központi Választmány megbízásából és nevében szerencsém van értesíteni, fogadja egyuttal legőszintébb gratulációját, a melyet annál is szívesebben tolmácsolok, mert megvagyok győződve, hogy ezen kitüntető és czégének kiválóságát elismerő distinctió csak fokozni fogja Tekintetességednek buzgósságát, hogy az egyházi ruhák és szerek anyagi és alaki exact, rubricaszerű kiállításával és a szegény templomok iránt való gyöngéd figyelmével jobban és jobban emelje az Ur házában dicsőségét.

Kiváló tiszteltem nyilvánítása mellett vagyok Vácson, 1902. szeptember hó 20.

Tekintetességed

alázatos szolgája

Dr. Gálcsék György,

váci közp. és egyházmegyei oltáregyleti igazgató.

\* **Katona élet.** Oskénteseink csak most kezdenek nyugodtan lélegzeni a kiállott tisztvizsgák drukka után, a kirakatokban már megjelennek a fess waffenrokkok, jelezve, hogy egy pár nap múlva jönnek az utódok, hogy egy év múlva szívtén keresztül essenek a tisztvizsga keservein. Az idei október 1. szokatlan nagy számban szedi be aranyifjúságunk katonáinak való tagjait. Tudomásunk szerint be fognak vonulni: **Biró Lajos, Dénes Sándor dr., Ficsek Emil, Fenyő László, Hantke Emil, Hegyesi Pál, Hanzlián Emil, Illés István, Jancsó Jenő, Kőcépessy Dezső, Maráz István, Medvigy Gábor, Medvigy István, Mészáros Aladár, Juricskay Béla, K. Nagy Marczel, Rezey Gusztáv, Tanay Gusztáv, Vass Ödön stb.** A körülményekhez képest az új önkéntesek elég jól érzik magukat. Alig várják az elsejét, hogy új, fess egyenruhájukban hódítva korzóhassanak.

\* **Korn Arthur kitiltása.** Korn Arhur a nagyikindai rendőrkapitány kitiltotta a városból. Minthogy Korn jelenleg Budapesten tartózkodik, a kitiltásra vonatkozó végzést lakásának ajára kifüggesztették.

\* **Éji látogatás.** Tegnap éjjel eddig ismeretlen egyének teit hivatlatlanul látogatást Rosinger Sámuel Kossuth-utcai italtermésében és onnan két pár cipőt, kenyeret, szalámit, egy kosár szőlőt és két koronát vittek el a látogatás emlékekül. A rendőrség — mint minden esetben — úgy most is erőlyesen kutat a tettesek után.

\* **Apró hírek.** **Elveszett** e hó 22-én d. u. a Teleky utcán egy ezüst foglaltu brilliánt függő, a brilliánt kettős, egy nagy és egy kicsi. A megtaláló, ha a rendőrség 4-ik számú szobájában átszolgáltatja, 20 korona jutalomban részesül. — **Találtatott** egy pénztárca, néhány irattal, egy selyem női szatyor, néhány aprósággal, egy csomó kules és egy Bihar megyei Bank törlesztési könyvecske. Igazolt tulajdonosaik a rendőrség 4-ik sz. szobájában átvethetik.

\* **Az űrült anarchista.** Izgalmas jelenet játszódott le vasárnap délelőtti Borok községben a templom előtt. Amikor ugyanis a nép kijött a templomból és szokás szerint a templom előtt össze állva beszélgetett, Turcsán Antal odaváló lakos elkezdett kiabálni, bangos káromkodással szidalmazta a királyt, a hatóságokat, de különösen a királyi hatóságokat, mint amelyek egyedüli okozói a szegény nép nyomorúságának. Majd arra hirtelen a népet, hogy kövessék őt a község házára és üssék agyon a bírót és a jegyzőt, azután pedig ásóval, kaszával öljenek meg minden bírót. Az összegyűlt népek eleinte csak néztek, hogy mi lelte a különben csendes természetű embert, aki folyton azt hajtogatta, hogy mindegyik embernek anarchistának kell lenni. Végre is meg sokalták a dolgot s azzal a biztatással, hogy vele mennek a község házához, becsalták a község házára, hol az előhívott községi orvos megállapította, hogy Turcsán veszedelmes űrült. Turcsánnak ugyanis egy nagyobb birtokpöre volt, amit nemrégiben elvesztett. Ettől kezdve buskomor lett s most kitört belőle az űrültség s elkecszenve a bírák ellen irányul perének elvesztése miatt. Mikor a veszedelmes embert meg akarták kötni, roppant ellentállást fejtett ki, miközben Ipács Ferencz községi szolgának kiűtötte az egyik szemét. A szerencsétlen embert gyógyintézetbe szállították.

## Igazságszolgáltatás.

### A jövő havi esküdtek.

Tegnapelőtti sorsolta ki a kir. törvényszék az októberi esküdteket, kiknek névsora tegnapi számunkból térszűke miatt emaradt.

#### Rendes esküdtek:

Dr. Magyar Géza jogtanár (Nagyvárad),  
E. Tóth Mihály földmives (B.-Ujfalú),  
Mihelly Pál kereskedő (Nagyvárad),  
Id. Rimanóczy Kálmán építész (Nagyvárad),  
Hant Béla asztalos (Nagyvárad),  
Tapolasányi Dezső püspökségi számtiszt (Nagyvárad),  
Ifj. Radovics Sándor szűrszabó (Nagyvárad),  
Thury Károly ügyvéd (Nagyvárad),  
Palóczy Károly kovács (Nagyvárad),  
Konrad László ügyvéd (Ermihályfalva),  
Dr. Adorján Emil ügyvéd (Nagyvárad),  
Dr. Papp Juszti ügyvéd (Tenke),  
Jakabfi Árpád építész (Nagyvárad),  
Pallay Lajos ügyvéd (Nagyvárad),  
Nagy Mihály szabó (Nagyvárad),  
Szabó Károly asztalos (Nagyvárad),  
Pikó Sándor nyug. erdész (Margitta),  
Dr. Antal Miksa ügyvéd (Éle-d),  
Boldog László tkptári könyvelő (Széplak),  
Mayr Sándor bankpénztárnok (Nagyvárad),  
Dráveczky Béla birtokos (Székelyhid),  
Dr. Bartha Béla ügyvéd (Nagyszalonta),  
Szmazenka Ernő vasúti üzletkezelő (Nagyvárad).

Vertán Zoltán földbirtokos (Szombatság),  
Kabdebó Sándor gazd. intéző (Uj-Palota),  
Rendes Vilmos építész mérnök (Nagyvárad),  
Tóth István ügyvéd (Nagyvárad),  
Bugyi Sándor ref. lelkész (B. Püspöki),  
Halász Kálmán földbirtokos (M.-Keresztes),  
Biró János fürdőtulajdonos (N.-Szalonta),

#### Főtesküdték:

Held József kereskedő,  
Vlár Agoston bádógos,  
Munk Mór kereskedő,  
Reich Sándor kereskedő,  
Jung Ferencz kereskedő,

Ujváry Vilmos bádógos,  
Munkácsi Alajos szűrszabó,  
Dayka Ambrus mészáros,  
Biró Ferencz vasúti hivatalnok,  
Feigenbaum Lajos gépész Nagyvárad.

### Leütötte a pajtását.

Még 1901. november havában történt, hogy **Ermihályfalván Cservák István** kávégyári munkást **Zsidó Imre** és **Kocsis Sándor** parasztleányok úgy elverték, hogy 4 nap múlva belehalt sebeibe.

A törvényszék, mint esküdtbiróság tegnap vont felelősségre a fiatal suhancokat kiket a kir. ügyész szándékos emberölés büntetével vádol.

Az esküdtszék elnöke **Nagy Ferencz** lett, szavazóbírák pedig **Debreczeni** és **Sulyok**. A vádhatóságot **Gálthy Balint** kir. alügyész, a védelmet pedig **Radl Ödön** és dr. **Kabos Béla** ügyvédek képviselték.

Rendes esküdtek lettek: Szabó István, Hanzly István, Germán Károly, Barabás Béla, Köteles István, Helfi József, Poynár János, Schönfeld Lajos, Bauer Viktor, Marschalkó Leo, ifj. Cser János és Kajetan József. Pótesküdték: Strobak Károly és Pallay Sándor.

Kocsis Sándor vádlott 18 éves, tagadja, azt hogy ő megakartá ölni Cservák Istvánt és azt igyekszik bizonyítani, hogy ő még rá sem ütött az elhaltra. Ugyancsak tagad a másik vádlott is.

Az orvosok egybehangzóan igazolják azt, hogy az elhalton 18 tompa eszköztől eredő ütés és 4 szúrás volt.

A halált a fején talált nagymérvű tompa ütés okozta.

A kihallgatott tanúk Cservákot részeges, kötekedő embernek ismerték. Borbély Imre tanu látta, midőn Cservákot leütötték. Kocsis Sándort Cservák ugyanaznap pofozta fel, melyen a szerencsétlenség történt.

Több tanu hallgattak még ki, kik látták a verekedést, de ezek semmi terhelő vagy mentő vallomást nem tettek.

Az elnök a tanukihallgatások után a tárgyalás folytatását ma délelőtti 9 órára halasztotta.

**Petróék válópöre.** A Budapesten gyilkosság által kimúlt vén ékszerész, Erdei Jakab gyilkosa, **Petró József**é, a börtönben ül és várja megérdemelt büntetését. Ismeretes az is, hogy a férj, **Petró József** asztalossegéd válópört indított ellene, mert nem akar hitvese lenni az asszonynak, ki olyan nagy szegényt hozott reá. Válokeresete következtében a budapesti törvényszék e hó harminczadikára tűzte ki a békéltető tárgyalást. A bíróság, noha a házasságot kétségtelenül fel fogja bontani — eleget téve a törvény rendelkezésének, házasságvédőt rendelt ki. **Petrónét** a börtönből fogják a tárgyalásra elővezetni.

## EGYESÜLETEK.

### A nőipariskolát segélyző nőegylet gyűlése.

Evek óta buzgólkodnak Nagyvárad hölgyei azon, hogy a már feledésbe menő, jellemző magyar házi ipart ismét divatossá tegyék, s egyszerűsmind oly háziipartárgyak készítését ismertessék meg széles körben, a melyek izléses előállításra olcsó és könnyű.

Nagyfontosságú a nőnevelés szempontjából a háziipar felkarolása, hiszen az ez uton előállított tárgyak a lakás és ruházat olcsó diszei.

Eppen ezért támogatja a helybeli nyilvános **Nőipariskolát** a háziipart fejlesztő nőegylet, hogy alkalmat adjon a nagyváradi leányoknak a házi ipartárgyak készítésének elsajátítására.

Különben az ügy alaposabb megvitatására 27-én délután 3 órakor a Nőegylet választmányi ülést tart, melyre a következő meghívót bocsátották ki:

#### Meghívás.

Van szerencsém a Nagyváradi város és Biharmegye háziiparát fejlesztő Nőipariskolát segélyező Nőegylet tisztelettel választmányát a folyó év és hó 27-én délután 3 órakor a nőipariskola helyiségében tartandó választmányi gyűlésre tisztelettel meghívni.

Nagyvárad, 1902. szept. 24.

Bordé Ferenczné,  
elnök.

## SZÍNHÁZ.

### HETI MŰSOR

Péntek: Kis herceg.

Szombat: Leányok. Az ügyész. Műhelyben.

### Az októberi műsor.

— A színházi bizottság ülése. —

Somogyi Károly színtársulata október hó elsejével kezdi meg a tulajdonképpeni szezont Nagyváradon; addig inkább csak előkészít a téli idényre. Erre a tizenkét napra régi darabokat vesznek elő, nehogy a bérlők kifogást emeljenek, hogy a bérlők hátrányára már előszedte a premiereket.

Es egyik-másik ifjú színbizottsági tagnak ez nem tetszik, aminthogy kifejezést is adott ennek a színházi bizottság ülésén. De egészen biztosra lehet venni, hogy ha Somogyi megfordítva cselekedett volna, akkor azért támadnák meg.

A színházi bizottság ülésének lefolyása a következő:

Dr. Hoványi Géza elnökölt; jelen voltak: Rimler Károly, Stark Gyula, dr. Mihály Lajos, dr. Dóri Ferencz, Farkas Izidor, Halász Lajos és a színgazdát helyett Erdélyi Miklós titkár.

Elnök előterjesztette a színgazdát által bemutatott október havi műsor-tervezetet, a következőkben:

|                    |                      |
|--------------------|----------------------|
| Svihakok (uj)      | Bibliás asszony,     |
| Aranyhalak,        | A páholy,            |
| X. asszony (uj),   | A szívem,            |
| Az örnagy ur (uj), | Kisasszony felesége, |
| Párisi élet,       | Kis herceg,          |
| Katalin (uj),      | Uriel Acosta,        |
| A zsidónő,         | Trobadour,           |
| Proletárok,        | Czigány Panna,       |
| V. László,         | Régi szerető (uj),   |
| A haza,            | Milimári.            |

Elnök azon hozzáadással, hogy október 26-án, a Szigligeti-Társaság 10 éves fennállása ünnepén egy Szigligeti darabot fognak előadni, a műsortervezetet tudomásul vették.

### A társulat agyonbírálása.

Elnök felemlítette ezután, hogy Márkus Arankát koloratur énekesnőnek, Kalmárt pedig tenoristának szerződött Somogyi, míg a színházi bizottság által kívánt lírai szerelmes szerepeket nem töltötte be.

Dr. Kurländer Ede élesen támadja Somogyit. A szólo megszavazta a szerződés meghosszabbítását s most belátja, hogy akkor vétkezett. A társulat most rosszabb, mint az első évben. Szohner, Nyáray nincs pótolva; a zenekar is rossz. Ami új darabokat kitűzött, már másutt rég tul vannak rajta. Tönkre lesz téve Nagyváradi színészete, ha Somogyi nem alkalmaz művezetőt.

Dr. Hoványi Géza higgadtságot kér, mert igazságtalannak találja még most a kritikát, a

mikor nem ösmerjük az új tagokat. A szezon október 1-től kezdődik, tehát a bérlők miatt addig új darabokat nem adnak elő. A zenekarnak 12 teljesen új tagja van, ezek most tanulnak össze. Most még igazságtalan a bírálat, hanem két hét múlva lesz az jogos.

Az elnök bejelentését tudomásul vették.

Végül a bizottság kimondotta, hogy tovább intézkedés a színelőadások tovább is este fél 8 órakor kezdődnek.

### Kisasszony feleségem.

A süvöltő őszi széllel, hulló falevéllel, sárguló réttel elkövetkezvén a szüret ideje, van egy ajánlatunk a színházi zenekar tagjai számára. Hagyják ott a Szigligeti-színházat, melynek falai közt immár örökké nevezetesek lettek gixereikkel; ércznel maradandóbb lesz emléktük, hiszen ha valahol verkit hallunk, meg fogunk róluk emlékezni. De hagyják itt a színházat s ha már okvetlenül muzsikálni akarnak, — szép a termés, vig szüret készül mindenfelé, akad ott tér művészi becsvágyuknak.

Szüreten legalább nem lesz pech az, mi tegnap megeseit: hogy a zenekar majdnem egy ütemmel megkészt az ének mögöt s aztán kapott bele a kíséretbe nagy sietve. Szerencse, hogy olyan csekély számú közönség hallotta, mert különben nagyobb hira kerekednék s a bérlők visszaküldenék a jegyeiket.

Az előadást máskülönben meg lehetett volna próbálni — jó zenekisérettel — a bérlők előtt is. Orley Flóra (Marjolaine) daczára annak, hogy 18 éves leányt játszott s hogy hangja nem valami túlságosan csengett: eleven játékaival, nagy rutinjával sikert aratott. Sikert aratott egy fiatal ember: Kalmár Béla (Fricke) is. Tenorista, még pedig nem tehetség és ambíció nélkül. Tegnap első énekszámát határozottan igen sikerült; kár, hogy később kissé berekedt. Hangja kissé a bariton felé hajlik s lefelé elég terjedelmes. Magasságát természetesen ebben a kis operettben még nem volt alkalma bemutatni. Egy bizonyos: hogy igyekvő fiatal színész, a ki némi elkerülhetlen szegletességeit remélhetőleg rövidesen le fogja vetkőzni.

Szathmáry Árpád inkább bohóc, mint komikus: hiányzik belőle az igazi humor iránti érzék. A hol torzítani kell, ott remekel, a szeledebb humornál bosszant. E két véglet közt eviczkélt tegnap is; a hol énekelt, az megfeneklést jelentett. Annál jobb volt Bérczi (Petersop).

Az énekkar a zenekarral ellentétben ismét megfelelt.

Magát a darab fölfrissítését igazán élvezte a közönség. Van a régi jó operettek közt még nem egy ilyen jó darab, nem ártana azok fölfrissítésével egy kis áldozatot hozni a jó ízlés oltárán. De majd csak akkor, ha valamire való zenekarunk lesz. Majd szüret után.

Dr. K. A.

## Szigligeti-Színház.

Folyószám 7.

Bérlétszűnet.

Ma pénteken, 1902. szept. 26-án

### Kis herceg.

Operette.

S Z E M E L Y E K:

Frimouse, a herceg nevelője Bérczi Gyula  
Parthenais hercegnő — — — Bilkey Irén

Navailly  
Montchevrieur } tisztek,  
Tanuvilly  
Pontgrivard

De Chateau Lansac Diana, a lünevillei nemes kisasszonyok nevelő intézetének igazgatónöje

Kertész  
Tarr Béla  
Kohári Pál  
Lendvay

T. Pogány Janka

**HELYARAK:** Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Tálalászk, 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkölyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérlőszemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7 óráig.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szombaton, szeptember 27-én

Leányok. Az ügyész. Műhelyben.  
Színmű. Színmű. Rövid színekép.

## TAVIRATOK.

### Szél s a külügyminiszter.

Budapest, szept. 25. (Saj. tud. táv.) Délután Goluchovsky külügyminiszter hosszasan értekezett a magyar miniszterelnökkel, beavatottak beszéltek, a vámtarifák dolgában megegyeztek.

### A belga király lemondása.

Berlin, szept. 25. A »Lokal Anzeiger« mai számában illetékes forrásból vett értesülés szerint a belga királynak a spaai botrányból kifolyólag elterjedt lemondási hírének megczáfolja.

### A szerbek tiltakozása.

Budapest, szept. 25. (Saj. tud. táv.) A szerbek tegnap Erzsébetben látogatott előértekezletet tartottak, a melyen megállapították a mai nagygyűlés programját. A gyűlésre a horvátországi szerbek számosan jelentek meg. A nagygyűlés 11 órakor kezdődik meg.

Budapest, szept. 25. (Saj. tud. táv.) Ujvidéken a szerbek tiltakozó nagygyűlésén mintegy 10.000 ember jelent meg az ország minden részéből és Boszniából. Sevcics püspök papi ornátusban, fején püspöki koronával megáldotta a gyűlést. Megbotránkozásukat fejezték ki a zágrábi események fölött. Teljes elégtételt követelnek, s kijelentették, hogy máskülönben kénytelenek lesznek alkotmányos uton, más államjogi állapot létesítését követelni.

### Roosevelt.

New-York, szeptember 25. A saratogai konvenczió határozata kötelezi New-York állam köztársasági választóit, hogy mindent elkövetessenek Roosevelt újjól való megválasztásának biztosítására. (M. T. I.)

### A belga királyné emlékiratai.

Budapest, szept. 25. (Saj. tud. táv.) Henriette királyné hátrahagyott emlékiratainak kiadásáról végrendeletileg rendelkezett. A nagy érdekű memoir Lipcsében jelenik meg egyszerre németül és francziául.

## Jelinek utja.

Budapest, szept. 25. (Saját tud. táv.)  
Jelinek a bécsi Laender bank sikkasztója Londonból valamelyik angol gyarmatra szökött.

## Titkos tanácsosi eskü.

Bécs, szept. 25. A mai általános kihallgatásokat megelőzőleg Fittreich altábornagy a vezérkari főnök helyettese letette ő felsége kezébe a titkos tanácsosi esküt. (M. T. L.)

## A belga királyné szobra.

Budapest, szept. 25. (Saj. tud. táv.)  
Stefánia hír szerint szobrot állíttat Hetendorffban édes anyjának.

## A koreai császár állítólag meghalt.

Páris, szept. 25. A Figaro fenntartással közöl egy tegnapi seouli magántáviratot, mely szerint ott az a hír van elterjedve, hogy a koreai császár meghalt.

## REGÉNY-CSARNOK.

## Tüzzel-vassal.

Irt: Sienkiewicz Henrik.

100

Talán éppen ezt a régi dicsőséget nem merték kockára tenni.

Mert mindannyian féltek Jerémjástól.

Chmielnickij végignézte őket, s a pillantására a földre szegződtek szegyenkezve a szemek.

Vyhovski kétségbeesetten, tanácstalanul nézett Chmielnickijre.

Chmielnickij megvetéssel szót:

— Ismerek egy kozákot, aki első szavamra kardot rántott volna. De ő, fájdalom, minczen közöttetek.

— Ki az?

— Bohun! kiáltotta közbe valaki.

— Igenis. Bohun! Ő már megütöközt a

Jeremiás embereivel Wassilovkában és hirmondót sem hagyott a csapatból. Fájdalom, sebet kapott, s most Cserkassyban hever betegágyon. A példája nem talál követőkre? Hová lett hát a régi kozák-dicsőség? Mi lett a Pavoluk, a Nalewajko, a Loboda fiaiból! Pfuj!

Alacsony termetű, pohos, sötétarcú férfi pattant föl a szavakra helyéről. Ferde ajkát ritkás, tűzvörös bajusz takarta, szemei zölden csillogtak. Odalépett Chmielnickij elé.

— Én megütöközöm Jeremiással.

Krsywonos Maxim volt.

Mindenfelől lelkesülten kiáltoztak feléje.

— Eljen! Dicsőség a hősnak!

— pedig akadozva, rekedten szólott.

— Ne gondold, hetman, hogy félelemből nem jelentkeztem eddig. Azt hittem, azt vártam, hogy érdemesebb is akad. Látom, hoga nincs más, hát vállalkozom én. Neked val, fejed is, karod is. Nekem csak karom van mert én ostoba vagyok, a karom azonban kardot tart és forgatja vesztetül. Az én apám, az én testvérem: a háború! Visnoviecki öldököl, hát majd öldökölök én is, akasztat: akasztatok én is, csak adj mellém derék, edzett kozákokat, mert a parasztokkal nem lehet a herceg ellen meenni. En pedig ellene megyek és legyőzöm. Halál a fehérkezű urakra!

Utána zúgta a tömeg:

— Halál! Halál!

Egy másik hetman lépett most elő.

— Vele megyek, Maxim!

Pulian volt.

Chmielnickij most már megint parancsolni kezdett.

— Csarnota is veled megy és Hiadko és Nosacs is!

A Krsywonos hősiessége gyújtott.

— Megyünk, veled megyünk, kiáltott a három kapitány.

Es az egész tömeg zúgott, kiáltott, menydörgve.

— Föl! Jeremiás ellen! Halál Jeremiásra!

— Rajta, rajta! — ordított künn a tömeg.

Azután megkezdődött az ivás. A Krsywonosnak szánt katonák csakhamar tökéletesen részegen heverték a földön. Nem a félelmüket akarták borbá fojtani, mert hiszen ezzel bátorították magukat.

— Ugyis csak egyszer szült az anyánk!

De tudták, hogy a halál leselkedik rájuk s hogy ivásra sokáig nem lesz alkalmuk.

— Talán utójára iszunk, — mondogatták vigan koczingatva.

Chmielnickij lelkesítette, tüzelte őket. Csakhamar énekbe kezdtek s zúgott, mint a menydörgés a kétszáz ezer torok kardala.

Es este, orkános szélviharban, cikázó villámok piros fényénél hatvanezer harcász élén megindult Krsywonos.

## XI.

Mahmowka felé vonult a sereg és amerre ment, kihalt minden élő. Nemcsak az embereket konzultatta föl Krsywonos, de legázoltatta a vetéseket, földulatta a kerteket, ledöntette az erdőket is.

Ugyanígy pusztított a herceg is. A pogrebisei vérfürdő és a niemirowi mészárlás után szétvert több kozáksapátot s most Raigwodban megpiheot. Egy hónap óta nem kerültek le az emberei a nyeregből és sorukat megtizedelték a harcok, a fáradság és a betegség. A vérrel aratók kezéből kihullott a kasza.

(Folyt. köv.)

## KÖZGAZDASÁG.

Az osztálysorsjáték tegnapi húzásán a 100.000 koronás főnyeremény a 70.169 számú sorsjegyre esett.

60.000 koronát nyert: 39773.

10.000 koronát nyert: 16453.

2000 koronát nyertek: 1012 2555 3250  
8748 13683 17106 18258 21391 24395 25389  
30624 47526 45514 47787 51588 51212 54053  
56477 64686 64780 64786 77027 81665 85645  
91574 91715.

1000 koronát nyertek: 3881 5299 8782  
14211 16452 17750 19340 19857 22204 23536  
24855 25452 26393 27010 28658 30090 37626  
40114 42478 42679 46220 46572 47441 54822  
56488 58296 62958 63364 66135 66334 69183  
68640 69875 70811 71831 72987 74633 80305  
81017 83802 84228 84473 85600 86472 86818  
876000 93436 97648.

500 koronát nyertek: 1521 1957 1999  
4398 5237 5719 6134 6790 9294 10537  
10995 11076 16410 19225 20117 20963 22440  
23341 23742 25434 26808 28397 28924 31973  
32815 32705 34791 37606 38501 39111 39138  
46352 46711 48113 49044 49924 54069 55018  
57308 58190 59686 63824 64856 65328 65658  
67791 69139 69879 70861 75697 75950 76050  
76406 77111 80712 82094 84634 86901 87056  
88276 89856 97997 98558 99404 99773.

A többi kihúzott számok 200 koronát nyertek.

## Heti Jövő és Téma

## Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

## Hatalidok.

|                       | Budapest, szept. 25. |
|-----------------------|----------------------|
| Buza októberre        | 8 01                 |
| Buza áprilisra        | 8 98                 |
| Tengeri               | 5 16                 |
| Rozs okt.             | 6 53                 |
| Zab apr.              | 6                    |
| Káposzta, repce, aug. | 96                   |

## Értéktőzsde

|               | Budapest, szept. 25. |
|---------------|----------------------|
| Osztály hitel | 897.                 |
| Magyar hitel  | 701.                 |
| Államvasút    | —                    |
| Rimamurányi   | 509.50               |

|                |      |
|----------------|------|
| Magyar jelölés | 212. |
| Salgótarján    | —    |
| Wagon-kölcsön  | —    |

## Államalap aranyvesszők

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. szept. 25-én.

|                                             |        |
|---------------------------------------------|--------|
| Magyar aranyjárdék 4%                       | 120.   |
| Magyar koronajárdék                         | 97.95  |
| Magyar vasúti kölcsön aranyban 4,5%         | —      |
| Magyar vasúti kölcsön papirban 4,5%         | —      |
| Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból  | —      |
| Magyar földtelepmentesítési kötvény 5%      | 98.    |
| Italmérsi jog megváltási kötvény            | 100.   |
| Norvith-azlafonföldtelepmentesítési kötvény | 97.50  |
| Magyar nyereghéj-sorsjegy-kölcsön           | 205.   |
| Tasszabályozás sorsjegy-kölcsön             | 161.50 |
| Osztály járdék papirban                     | 101.   |
| Osztály járdék papirban                     | 101.   |
| Osztály járdék aranyban                     | 121.50 |
| Osztály korona járdék                       | 99.50  |
| Osztály államsorsjegyek                     | 151.50 |
| Osztály magyar bank részvény                | 15.85  |
| Magyar hitelbankrészvény                    | 726.   |
| Osztály hitelintézet részvény               | 715.25 |
| Párisi visita                               | 95.10  |
| 20 frnkos arany (Napoleon'dor)              | 19.06  |
| Németbirodalmi márka                        | 117.02 |
| Londoni visita                              | 239.55 |
| 20 márkás arany                             | 28.41  |

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

## Kiadó lakás.

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-utca) egy első emeleti utcai lakás, mely áll: 4 szoba, 1 alcoven, mellékhelyiségek s egy üveges terasz a Kö. rözsre,

f. évi november hó 1-től kiadó.

292

## Kiadó magtárak.

A Nagyváradi Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

## azonnal bérbevehetőek.

Ertekezhetni a Nagyváradi Takarékpénztárnál.

## Kiadó lakás.

A Biharmegyei takarékpénztár Kossuth-utcai házában

## Egy másodemeleti udvari lakrész

két szoba alkov, előszoba, konyha és megfelelő mellékhelyiségekkel

f. évi november hó 1-től kiadó.

Ertekezhetni az intézet I. emeleti üzlet-helyiségében.

294

## Kálmán Sándor

ékszerész,

Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.

## Állandó nagy raktár:

Drágakövek, ékszerek, arany- és ezüst ajándéktárgyak, ezüst evőeszközök és minden e szakhoz tartozó áruból.

Legszolidabb szabott árak.

Mindenmü alakításokat és javítást elvállal.

Telephon 409. szám.

1:0

**25 krtól kezdve**  
női fekete és színes ruhaszöveteket,

**2 frt 75 krtól kezdve**  
kész női- és leány-felöltőket,

**1 frt 20 krtól kezdve**  
gyönyörű női blousokat

kaphatni óriási választékban szolid pontos ki-  
szolgálás mellett

**FLEGMAN ÁRMIN** divattárában  
Nagyvárad, Bémer-tér.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

**SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA**

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

**Művek**

folyóiratok, hírlapok,  
vonalzatok,  
gazdasági nyomtatványok,  
egyházi, községi  
és egyéb  
hivatalos nyomtatványok,  
körlevelek,  
levélborítékok.

**Elvállal és készít:**

izléses kivitelben  
mindennemű

**nyomdai munkákat**  
jutányos árak mellett.

Videki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltnék.

**Levélfeljelek,**

számlák, falragaszok,  
báti meghívók,  
tánczrendek, étlapok,  
naplók,  
palaczkfeliratok,  
névjegyek,

**gyászlapok**  
stb. a nyomdai szakba  
vágó nyomtatványok  
készítése.

**A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok**  
raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.